

Το έργο της Αντιγόνης Κεφαλά

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχαλάκης

Ο Κόσμος δημοσιεύει σε συνέχειες, το βιβλίο του Γιώργου Μιχαλάκη: «Η Ελπίδα σε Κρίση, Κουλτούρα και Τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» που εξετάζει τη διαδρομή των Ελλήνων μεταναστών της Αυστραλίας, στην τέχνη, κατά την περίοδο από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι της ημέρες μας.

Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2017 από τις εκδόσεις ΕΟΘΗΝΟΝ. Όποιος επιθυμεί να παραγγείλει το βιβλίο μπορεί να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα στα EMAIL gmichelpaint@gmail.com ή eothinon@gmail.com. Για σχόλια και παρατηρήσεις μπορείτε να στείλετε email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelpaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

Η προσπάθεια επιστροφής στο παιδικό παρελθόν που γίνεται με αυτό το ποίημα, μοιάζει ως αναζήτηση σημείων, που σύμφωνα με τις προλήψεις των βαλκανικών λαών προκαθορίζουν το μέλλον.

Μέρος Γ'

Στο πρώτο ποίημα της συλλογής με τίτλο Διακοπές στην ύπαιθρο, η Κεφαλά κάνει από την αρχή αναφορά στο όνειρο. Ένα στοιχείο μέσα στην λογοτεχνία της σημαντικό. Είναι το στοιχείο που παραπέμπει στην ποίηση, στη συνειρμική γλώσσα, η οποία γίνεται το μέσο για να ταξιδέψει ο άνθρωπος μέσα στο χώρο και το χρόνο, να υπερβεί ωκεανούς και ομιχλώδη τοπία, να φτάσει με μια δρασκελιά στα παιδικά χρόνια, και πάλι με μια ακόμα δρασκελιά να επιστρέψει στο παρόν και στη σύγχρονη ζωή. Στο ποίημα αυτό η μνήμη των μακρινών παιδικών χρόνων, αναζωογονείται από το λιγοστό φως ενός κεριού. Τα παιδικά χρόνια κρύβονται στη σκοτεινιά. Οι άνθρωποι δεν έχουν σώμα. Οι σκιές τους σέρνονται πάνω στους τοίχους. Τριγμοί και βογκητά ακούγονται μέσα στη «μαύρη νύχτα».

Η προσπάθεια επιστροφής στο παιδικό παρελθόν που γίνεται με αυτό το ποίημα, μοιάζει ως αναζήτηση σημείων, που σύμφωνα με τις προλήψεις των βαλκανικών λαών προκαθορίζουν το μέλλον. «Το Άλμα, η Κάτκα είχε πει, στην άλλη άκρη / θα σε φέρει. Μια γη που οι λόφοι και τα δέντρα είν / απ' τ' αγνότερο χρυσάφι, και γυάλινα πουλιά κελαπούν». Το ποίημα ενώνει το παιδικό ρουμάνικο παρελθόν της ποιήτριας με τη νεοζηλανδέζικη ζωή της, ως μετανάστρια. Η διαφορά μεταξύ της ελάχιστης αναλαμπής του κεριού στο παιδικό παρελθόν, και του άπλετου ημερήσιου φωτός στο χώρο της μετανάστευσης, δείχνει την παρούσα κατάσταση των συναισθημάτων της ποιήτριας.

ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΟ

Στα όνειρα αρχίζει το ταξίδι, έλεγαν φέρνοντας το κεριό στη σκοτεινιασμένη κάμαρα που μύριζε γλυκό βύσσινο και βασιλικό. Πρόσεχα τη σκιά τους να περπατά στους τοίχους πασχίζοντας ν' ακούσω τις γωνιές να τρίζουν στο σκοτάδι με φόβο για τη μαύρη νύχτα που έπεφε έξω σε σιωπλά ανάλαφρα πέπλα, την εγκαταλελειμμένη αυλή, εκτός απ' τα μαντρόσκυλα, και το πηγάδι πέρα μακριά. Όταν έπεφε το σκοτάδι μιλούσαν για την Κάτκα, το πηγάδι, με κρυφές φωνές. Βάλε το αυτί σου στο χώμα, παρθένα, κι' άκου τους τοίχους να βογγάνε από στόματα βουβά. Ο δρόμος προς τα κάτω χτισμένος από φλόγες μίκας, να καίνε σιωπλά σα μάτια· μάτια άγριων ανδρών, μάτια νεκρών ανδρών, σιλωβωμένα τώρα σε στρώματα από πέτρινο νερό. Το άλμα, η Κάτκα είχε πει, στην άλλη άκρη θα σε φέρει. Μια γη που οι λόφοι και τα δέντρα είν' απ' τα' αγνότερο χρυσάφι, και γυάλινα

πουλιά κελαπούν, κι' όπου ο αγέρας, πουδραρισμένες γυάλινες κουρτίνες, κρεμασμένες από έναν ήρεμο γαλάζιο ουρανό, μπαίνει σαν απαλή αύρα. Κι εσύ είσαι φως, ανίσκιωτο, που πέφτει σε τούτους τους αγρούς αιώνια απολιθωμένη στη σιωπή. Η διαφορά μεταξύ παρόντος και παρελθόντος γίνεται εμφανής με δραματικό τρόπο. Στο παρελθόν έχουμε το λιγοστό φως ενός κεριού μέσα σε σκοτεινές κάμαρες. Εκεί οι άνθρωποι γίνονται αντιληπτοί από τη σκιά τους που σέρνεται πάνω στους τοίχους. Αντίθετα στο μεταναστευτικό παρόν το φως είναι δυνατό, όμως πέφτει στους «αγρούς» σε ένα άδειο τοπίο. Αυτό το κενό στο παρόν που υπαινίσσεται το ποίημα, οδηγεί το άτομο στην απογοήτευση. Η αντίθεση μεταξύ του ουσιαστικού «φως» και του επιθέτου «απολιθωμένη» δημιουργεί μια ένταση, όπου αναδεικνύεται η οντολογία των συναισθημάτων. Η μνήμη στην Κεφαλά, προβάλλει αντιφάσεις και αντιθέσεις μεταξύ των επιπέδων του παρελθόντος και του παρόντος. Το ένα φωτίζει το άλλο.

Η Κεφαλά νιώθει την αίσθηση της «αποξένωσης» των ανθρώπων, της «απολίθωσης» τους, σε μια εποχή που ο μεταναστευτικός κόσμος, ήταν ακόμα ανύποπτος για τις διεργασίες και αλλαγές που συντελούνταν στις συμπεριφορές και νοοτροπίες, μέσα σε ένα κοινωνικό σύστημα όπου η «επιτυχία» μετρήτο με το χρήμα. Ένα είδος «υλικής επιτυχίας» από την οποία έλλειψε η πνευματική ανάπτυξη, και προπαντός, χάθηκε η αλληλεγγύη που είχαν επειδήξει τον πρώτο καιρό. Η Κεφαλά, στα ποιήματά που δημοσιεύει αυτή την περίοδο, παρουσιάζει μια ποιητική φωνή που αναζητά όχι μόνο να γεφυρώσει το «Εγώ» με το «Εσύ», αλλά και το «Εγώ» με το «Εμείς». Νοιώθει ότι αποτελεί μέρος μιας ομάδας ανθρώπων, γι' αυτό και χρησιμοποιεί τακτικά την προσωπική αντωνυμία «μας». Πρόκειται για το φυλετικό «μας» ή ένα γενικότερο μεταναστευτικό «μας»; ή πρόκειται για τη συνειδητοποίηση της απέραντης φτώχειας του «Εγώ», όταν αυτό παραμένει προγραμματισμένα και πδονικά αποχωρισμένο από το «Εμείς»;